



Magdalena Łągiewska\*

## Służba zagraniczna w Chinach: rozważania na tle rozwiązań prawnomiędzynarodowych

### [The Foreign Service in China: reflections on international legal arrangements]

#### Abstract

The Law of the People's Republic of China on Diplomatic Personnel Stationed Abroad is one of the most important normative acts regulating the issues of the Foreign Service in mainland China. It is noteworthy, however, that the Chinese legislator also enacted separate regulations concerning the consular privileges and immunities. The aim of the article is to set forth the specificity of the Chinese Foreign Service against the background of the solutions adopted in the Vienna Convention on Diplomatic and Consular Relations, respectively. Finally, the paper seeks to answer whether Chinese solutions meet international standards in this regard.

**Keywords:** China, Foreign Service, diplomacy, diplomatic privileges.

---

## Chiny w stosunkach międzynarodowych: ujęcie filozoficzno-prawne

---

Współcześnie widoczne jest coraz większe zaangażowanie, jak również znaczenie Chin w polityce międzynarodowej. Trend ten nie ogranicza się wyłącznie do regionu Azji Wschodniej, lecz przejawia się w skali globalnej. Aby zrozumieć specyficzne chińskie podejście do spraw międzynarodowych, w tym również prawa międzynarodowego publicznego, warto odnieść się do aspektów historycznych. Nie bez znaczenia są tutaj stulecie upokorzeń oraz tzw. wojny opiumowe, które zakończyły się podpisaniem traktatu nankińskiego w 1842 r. Co istotne, to właśnie ten traktat uważany

---

\* **Magdalena Łągiewska** – dr nauk prawnych, Uniwersytet Gdański, adiunkt w Katedrze Prawa Międzynarodowego Publicznego WPiA; ORCID 0000-0001-9482-2651; email: magdalena.lagiewska@ug.edu.pl.

jest za pierwszą z tzw. umów nierównoprawnych. Warto pamiętać, że próby uregulowania handlu opium podejmowane przez władze cesarstwa chińskiego i oparte na normach prawa międzynarodowego zakończyły się fiaskiem. W wyniku późniejszych negocjacji z Brytyjczykami i innymi państwami kolonialnymi, w tym przede wszystkim z Francją, Chiny zostały zmuszone do podpisania nierównoprawnych umów. Co więcej, na ich mocy przyznano liczne przywileje eksterytorialne, w tym m.in. system jurysdykcji konsularnej, w wyniku których możliwe było utworzenie odrębnych dzielnic dla Europejczyków. Warto pamiętać, że wspomniane dzielnice były kontrolowane wyłącznie przez obcokrajowców. Oprócz tego istniały tzw. specjalne koncesje handlowe, zryczałtowane taryfy i cła, a także szereg zwolnień podatkowych. Wszystko to sprawiało, że nierównoprawne traktaty przyczyniły się do utworzenia nadmorskich handlowych miast, które funkcjonowały jak państwo w państwie. Niekiedy można spotkać się nawet ze stwierdzeniem, że były tzw. drugim cesarstwem. W ten sposób obowiązujący system funkcjonował do lat 40. dwudziestego wieku<sup>1</sup>.

Rewolucja Xinhai, w wyniku której doszło do proklamowania Republiki Chińskiej w 1912 roku, miała przyczynić się do zmiany statusu Chin na arenie międzynarodowej. Chińczycy żywili nadzieję, że odtąd staną się suwerennym członkiem społeczności międzynarodowej. Mimo członkostwa w Lidze Narodów Chiny stosunkowo szybko przekonały się, że mocarstwa nie zrezygnują ze swojej uprzywilejowanej pozycji na rzecz chińskiej suwerenności. Podobnie Liga Narodów pozostała bezsilna wobec japońskiej inwazji na Mandżurię, co w praktyce było dla Chińczyków równoznaczne z traktowaniem ich jako członka społeczności międzynarodowej drugiej kategorii. Co więcej, Chiny były już wówczas przekonane o wybiórczym stosowaniu i uznawaniu zasady równości suwerennych państw<sup>2</sup>.

Wspomniane wydarzenia – połączone z upokorzeniem i dyskryminacją Chin – wpłynęły na specyficzny stosunek tego państwa do prawa międzynarodowego. Co istotne, wraz z proklamowaniem Chińskiej Republiki Ludowej (ChRL) 1 października 1949 r. podjęto decyzję o odcięciu się od dotychczasowych systemów nierównych traktatów, co nastąpiło przez ich jednostronne zerwanie. W praktyce natomiast w latach 50. i 60. XX wieku istniała międzynarodowa izolacja Chin, o czym świadczy chociażby fakt, że Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) uznawała jedynie Republikę Chińską (Tajwan) za pełnoprawnego przedstawiciela Chin. Sytuacja zmieniła się dopiero wówczas, gdy w 1971 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło rezolucję o przywróceniu praw ChRL w tej organizacji. Dzięki takim działaniom ChRL nie tylko została uznana za stałego członka Rady Bezpieczeństwa, lecz również doczekała się uznania przez społeczność międzynarodową – co negatywnie wpłynęło na

<sup>1</sup> T. Wiđłak, *Prawo międzynarodowe z perspektywy Chin*, „Gdańskie Studia Azji Wschodniej” 2013, 3, ss. 7 i 8.

<sup>2</sup> T. Wiđłak, *Prawo...*, ss. 8 i 9.

pozycję i sytuację prawną Tajwanu. Wydarzenie to należy uznać za pierwszy krok w kierunku większego zaangażowania Chin w stosunkach międzynarodowych oraz rosnącego zainteresowania prawem międzynarodowym<sup>3</sup>.

Istotne zmiany nastąpiły natomiast wraz z dojściem do władzy Deng Xiaopinga. Ten chiński polityk uznawany jest za jednego z najważniejszych reformatorów współczesnych Chin; zapisał się na kartach historii decyzją o wprowadzeniu tzw. polityki otwarcia Chin na świat. Mowa o licznych reformach, których celem było przyspieszenie rozwoju gospodarczego oraz modernizacja Chin. Wspomniane reformy przebiegały na pięciu płaszczyznach, począwszy od przywrócenia gospodarki rynkowej w wyniku utworzenia tzw. specjalnych stref ekonomicznych, budowy porządku prawnego oraz tzw. demokracji socjalistycznej, a na przywróceniu rodzimej kultury i tradycji kończąc. W tamtym czasie nie posługiwano się w ogóle pojęciem „rządów prawa”, „rządów przez prawo” czy „socjalistycznych rządów prawa”. Deng Xiaoping odwołał się jedynie do zasad, które powinny obowiązywać w nowo stworzonym systemie prawnym<sup>4</sup>. Można je sprowadzić do następujących twierdzeń: „[powinno obowiązywać] prawo, aby je realizować” (有法可依 yǒu fǎ kě yī), „prawo musi być przestrzegane” (有法必依 yǒu fǎ bì yī), „prawo musi być ściśle egzekwowane” (执法必严 zhǐfǎ bì yán), „naruszenia prawa muszą być sankcjonowane” (违法必究 wéifǎ bì jiū)<sup>5</sup>.

Warto pamiętać, że Chińska Republika Ludowa (ChRL) propaguje wspólnie tzw. Pięć zasad pokojowego współistnienia (和平共处五项原则 hépíng gòngchǔ wǔ xiàng yuán zé) w ramach prowadzonej polityki zagranicznej. W praktyce zasady te sprowadzają się do następujących idei w stosunkach międzynarodowych: wzajemnego poszanowania suwerenności<sup>6</sup> i integralności terytorialnej, nieagresji, nieingerencji w sprawy wewnętrzne drugiej strony, równości i wzajemnych korzyści (koncepcja win-win) oraz pokojowego współistnienia. Co ciekawe, wspomniane zasady zostały po raz pierwszy wymienione już w 1954 r. Ówczesne Chiny podjęły tym samym próbę dotarcia do niekomunistycznych państw azjatyckich z pomocą właśnie „Pięciu zasad pokojowego współistnienia”, zapewniając jednocześnie, że będą się powstrzymywać od ingerencji w sprawy wewnętrzne<sup>7</sup>. Co istotne, Chiny skupiły się przede wszystkim na tych zasadach i instrumentach prawa międzyna-

<sup>3</sup> T. Widłak, *Prawo...*, ss. 9 i 10.

<sup>4</sup> M. Łągiewska, *Uwagi na temat systemu prawnego w Chinach* [w:] M. Łągiewska, J.M. Łukasiewicz, *Chińskie prawo rodzinne. Zagadnienia wybrane*, Toruń 2020, ss. 28 i 29.

<sup>5</sup> M. Stępień, *Podstawy aksjologiczne rządów (przez) prawa w Chińskiej Republice Ludowej po 1978 roku* [w:] *Azjatyckie strategie polityki międzynarodowej i regionalnej*, red. J. Marszałek-Kawa, S. Gardocki, Toruń 2013, s. 104.

<sup>6</sup> Zob. szerzej: M. Adamczyk, M. Debita, *Zasada nieingerencji w sprawy wewnętrzne innego kraju oraz jej miejsce w polityce zagranicznej Chińskiej Republiki Ludowej*, „*Studia Orientalne*” 2018, 2(14), s. 9 i nn.

<sup>7</sup> A. Łuszczkiewicz, *Chiny a Pięć zasad pokojowego współistnienia w dyskursie polityczno-kulturowym* [w:] *70 lat Chińskiej Republiki Ludowej w ujęciu interdyscyplinarnym*, red. H. Kupś, M. Szatkowski, M. Dahl, Warszawa 2021, ss. 49–68.

wego, z których były wykluczone w wyniku stosowanej wobec nich dyskryminacji ze strony tzw. zachodniej społeczności narodów cywilizowanych. Co godne podkreślenia, zdaniem Xue Hanqin – sędziego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze – wspomniane „Pięć zasad” jest w pewnym sensie syntezą zasad obowiązujących i sformułowanych przez ONZ. Co więcej, zasady te również współcześnie stanowią trzon prowadzonej przez Chiny dyplomacji oraz znacząco wpływają na pojmowanie przez nie prawa międzynarodowego. Spośród wszystkich zasad najważniejszą jest zasada suwerenności. Wybór tej zasady i uznanie jej za najdonioślejszą nie budzi właściwie zastrzeżeń w kontekście uwarunkowań historycznych oraz stulecia upokorzeń, których doświadczyły Chiny<sup>8</sup>.

Warto nadmienić, że oprócz „Pięciu zasad pokojowego współistnienia” Chiny opowiadają się również za koncepcją budowy „wspólnoty przyszłości dla ludzkości”. Idea ta została nawet sformułowana przez przewodniczącego ChRL – Xi Jinpinga. W myśl tej koncepcji wszystkie państwa mają równą suwerenność, co znaczy, że żadne państwo nie może ingerować w sprawy wewnętrzne innego podmiotu. Co więcej, państwa powinny podejmować wspólne wysiłki na rzecz właściwego zarządzania sprawami globalnymi za pomocą zasad demokratycznych, a nie opierać się na narzuconym stanowisku najpotężniejszych państw. W końcu państwa powinny propagować zasady współpracy, w których wszyscy wygrywają. Dzięki takiej postawie możliwe będzie zbudowanie „świata wspólnego dobrobytu”, z jednoczesnym poszanowaniem różnorodności poszczególnych państw. Tym samym różnorodność cywilizacyjna powinna być uznana nie za źródło globalnego konfliktu, lecz przeciwnie – za siłę napędową postępu cywilizacji ludzkich<sup>9</sup>.

Wreszcie warto odnieść się do chińskiego modelu porządku globalnego, który określany jest mianem *tianxia*. Mowa w tym wypadku o eliminacji różnic pomiędzy państwami poprzez ich akceptację. Zgodnie z tą koncepcją „należy zacząć od spojrzenia na części składowe (państwa) z perspektywy całości (świata), a następnie dążyć do ich połączenia. To, co międzynarodowe, należy potraktować jako globalne”<sup>10</sup>.

<sup>8</sup> T. Widłak, *Prawo...*, s. 11.

<sup>9</sup> Liu Zhenmin, *Following the Five Principles of Peaceful Coexistence and Jointly Building a Community of Common Destiny*, „Chinese Journal of International Law”, 13, 3, ss. 477–480, <https://doi.org/10.1093/chinesejil/jmu023>.

<sup>10</sup> K. Gruszko, *Rola i miejsce Chin oraz USA w nowym łańdźcie globalnym* [w:] *Bezpieczeństwo i jego percepcja w dyskursie społecznym i militarnym*, red. D. Boćkowski, P. Goryń, K. Goryń, Białystok 2020, s. 163, za: Zhao, Tingyang 趙汀陽, *A Possible World of All-under-the-Heaven System: The World Order in the Past and for the Future* 天下的當代性: 世界秩序的實踐和想像, Beijing 2016, s. 148.

---

## Rozwiązania prawnomiędzynarodowe w zakresie służby dyplomatycznej

---

Należy pamiętać, że prawo dyplomatyczne uznawane jest za jeden z najstarszych działów prawa międzynarodowego (oprócz prawa konsularnego, morskiego i wojennego). Nie zmienia to natomiast faktu, że kodyfikacja została zapoczątkowana dopiero w pierwszej połowie XIX wieku. Kodyfikacja miała przyczynić się do wzmocnienia zarówno pewności, jak i bezpieczeństwa obrotu międzynarodowego. Pomocne w realizacji tego zadania były przedstawicielstwa dyplomatyczne, które pełniły funkcję reprezentantów swoich państw. Podjęto zatem decyzję o skompilowaniu w ramach jednego aktu prawnego norm zwyczajowego prawa dyplomatycznego, jak również dalszym ich rozwinięciu i uzupełnieniu. W ten sposób doszło do demokratyzacji norm prawa dyplomatycznego, gdzie standardem stała się równość państw, poszanowanie ich godności, a także zakaz dyskryminacji i mieszania się w sprawy wewnętrzne<sup>11</sup>.

Konwencja wiedeńska o stosunkach dyplomatycznych została przyjęta w 1961 r. podczas konferencji, w której uczestniczyli przedstawiciele z 81 państw i licznych organizacji międzynarodowych. Weszła zaś w życie 24 kwietnia 1964 r. W ramach tego wielostronnego aktu międzynarodowego doszło do kodyfikacji przede wszystkim norm międzynarodowego prawa zwyczajowego w zakresie tzw. klasycznej dyplomacji bilateralnej, która odbywa się za pomocą stałych misji dyplomatycznych. Co godne podkreślenia, konwencja potwierdziła również nowe trendy i praktykę w prawie dyplomatycznym. Odtąd przywileje i immunitety dyplomatyczne przysługiwały już państwom, a nie jak dotychczas – jedynie poszczególnym osobom. Co więcej, potwierdzono zarazem, jakie są najważniejsze funkcje dyplomatyczne, w szczególności zaś te dotyczące opieki nad obywatelami i interesami państwa wysyłającego, funkcji informacyjnej oraz konsularnej. Wreszcie wspomniane regulacje zawierały również innowacyjne rozwiązania wynikające z postępu nauki, w tym m.in. możliwość przekazania poczty dyplomatycznej samolotem. Przyjęcie tej konwencji w istotny sposób ujednoliciło dotychczasową praktykę dyplomatyczną, w tym również stosowanie norm prawa dyplomatycznego zarówno przez dotychczas istniejące państwa, jak i nowo powstałe podmioty po drugiej wojnie światowej<sup>12</sup>.

---

<sup>11</sup> J. Sutor, *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, Warszawa 2019, ss. 47 i 48.

<sup>12</sup> J. Sutor, *Prawo...*, ss. 49 i 50.

## Chińskie regulacje w zakresie służby zagranicznej

Chiński ustawodawca uchwalił odrębne przepisy dotyczące służby zagranicznej, spośród których najważniejszym aktem normatywnym jest tzw. ustawa o personelu stacjonującym za granicą. Ustawa została uchwalona 31 października 2009 r., weszła zaś w życie 1 stycznia 2010 r.<sup>13</sup> W art. 5 ustawy zostały enumeratywnie wymienione obowiązki, które musi wypełniać personel dyplomatyczny. Mowa tam o:

- 1) ochronie zarówno suwerenności, bezpieczeństwa, honoru, jak i interesów państwa;
- 2) wdrażaniu wytycznych i polityki zagranicznej państwa;
- 3) wykonywaniu funkcji reprezentacyjnej;
- 4) rozwijaniu stosunków między ChRL a państwami goszczącymi, w tym również aktywnym uczestniczeniu w działaniach organizacji międzynarodowych oraz promowaniu przyjaznych relacji (zarówno o charakterze dwustronnym, jak i wielostronnym);
- 5) ochronie uzasadnionych praw i interesów obywateli chińskich, a także osób prawnych w innych państwach;
- 6) przesyłaniu sprawozdań dotyczących sytuacji w państwach przyjmujących, jak również tych odnoszących się do sytuacji w danym regionie;
- 7) prezentowaniu polityki wewnętrznej i zagranicznej ChRL, co ma się przyczynić do lepszego zrozumienia Chin przez społeczność międzynarodową;
- 8) wykonywaniu innych obowiązków o charakterze dyplomatycznym lub konsularnym<sup>14</sup>.

Co więcej, ustawa wskazuje jednocześnie, jakie warunki musi spełnić osoba wchodząca w skład personelu dyplomatycznego. Wśród nich należy wyróżnić przede wszystkim posiadanie obywatelstwa ChRL, osiągnięcie co najmniej 23. roku życia, stanie na straży konstytucji ChRL, posiadanie odpowiedniego poziomu wiedzy politycznej oraz etycznej, a także wykazywanie się niezbędną wiedzą do wykonywania zawodu, zdolność do pracy oraz odpowiednie umiejętności językowe. Kandydaci powinni mieć również stosowną kondycję fizyczną, psychiczną oraz duże zdolności adaptacyjne, które umożliwiałyby dłuższy pobyt w obcym państwie<sup>15</sup>.

Ustawa stanowi również, jakie okoliczności wyłączają możliwość pełnienia funkcji członka personelu dyplomatycznego. Przeszkodą jest zatem między innymi: skazanie za popełnienie przestępstwa, odwołanie przez organ państwowy, posiadanie zezwolenia na pobyt długoterminowy lub stały wydane

<sup>13</sup> 中华人民共和国驻外外交人员法, [https://www.fmprc.gov.cn/web/wjtb\\_673085/zfxxgk\\_674865/zcfg/fl/201802/t20180214\\_9276668.shtml](https://www.fmprc.gov.cn/web/wjtb_673085/zfxxgk_674865/zcfg/fl/201802/t20180214_9276668.shtml) [dostęp: 25.11.2022].

<sup>14</sup> Ibid., art. 5.

<sup>15</sup> Ibid., art. 6.

przez państwo obce, pozostawanie w związku małżeńskim z cudzoziemcem bądź osobą mającą zezwolenie na pobyt stały wydane przez państwo obce<sup>16</sup>.

Wreszcie z ustawy wynikają bezpośrednio obowiązki, które musi wypełnić personel dyplomatyczny. Do najważniejszych należy: pozostawanie wiernym zarówno ojczyźnie, jak i narodowi, bycie lojalnym wobec konstytucji ChRL oraz innych ustaw, a także poszanowanie praw i zwyczajów obowiązujących w państwie przyjmującym, sumienne wykonywanie swoich obowiązków i innych powierzonych zadań, a ponadto zachowywanie tajemnicy państwowej<sup>17</sup>.

---

## Immunitety i przywileje konsularne – uwagi wstępne

---

Chiński ustawodawca uchwalił również odrębne przepisy w zakresie immunitetów i przywilejów konsularnych (z 30 października 1990 r.)<sup>18</sup>. Wspomniane przepisy odnoszą się do zagranicznych urzędów konsularnych w Chinach, w tym ich członków. Wskazują tym samym na ułatwienia, które zostały im przyznane w celu skuteczniejszego wykonywania swoich funkcji (art. 1).

Jeśli chodzi o obywatelstwo urzędników konsularnych, przewidziano analogiczne rozwiązanie jak w konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych. Tym samym funkcję tę mogą pełnić zarówno obywatele państwa wysyłającego, jak – za zgodą odpowiednich władz chińskich – osoby narodowości chińskiej, a nawet pochodzące z państwa trzeciego lub obywatele państwa wysyłającego, którzy mają stałe miejsce zamieszkania w Chinach. Należy jednak pamiętać, że wspomniana zgoda może zostać cofnięta przez władze ChRL (art. 2).

Prawo używania flagi i godła państwowego zostało uregulowane tak samo jak w konwencji wiedeńskiej. Tym samym zarówno urząd konsularny, jak i kierownik takiego urzędu mają prawo używania flagi na terenie samego urzędu konsularnego, a także w miejscu zamieszkania kierownika urzędu oraz na środkach transportu, o ile są one używane w sprawach urzędowych (art. 3).

Chińskie regulacje przewidują również nietykalność misji dyplomatycznej, w tym pomieszczeń urzędu konsularnego. Bezpośrednią tego konsekwencją jest możliwość wejścia funkcjonariuszy rządu chińskiego na teren danego urzędu konsularnego jedynie za zgodą kierownika tego urzędu bądź szefa przedstawicielstwa dyplomatycznego państwa wysyłającego lub innej osoby przez nich upoważnionej. Zgodę kierownika urzędu konsularnego można uzyskać w przypadku pożaru lub innej katastrofy wymagającej niezwłocznego

<sup>16</sup> Ibid., art. 7.

<sup>17</sup> Ibid., art. 8.

<sup>18</sup> 中华人民共和国领事特权与豁免条例 [现行有效], [https://www.mfa.gov.cn/web/lbfw\\_673061/fgzl\\_673083/202201/t20220114\\_10495614.shtml](https://www.mfa.gov.cn/web/lbfw_673061/fgzl_673083/202201/t20220114_10495614.shtml) [dostęp: 25.11.2022].

działania w celu ochrony urzędu konsularnego (art. 4). Nietykalność dotyczy również archiwów i innych dokumentów misji (art. 6). Samo zaś pomieszczenie urzędu konsularnego oraz miejsce zamieszkania jego kierownika korzysta z przywileju zwolnienia od opłat i podatków (art. 5).

Członkom urzędu konsularnego przysługuje prawo swobodnego przemieszczania się i podróżowania na terytorium Chin, z wyjątkiem obszarów, do których wjazd jest zabroniony lub ograniczony na mocy odrębnych przepisów wydanych przez władze chińskie (art. 7).

W końcu sam urząd konsularny może swobodnie porozumiewać się zarówno z rządem, jak i misją dyplomatyczną, a także innymi urzędami konsularnymi państwa wysyłającego. Przy czym może w tym celu korzystać nie tylko z kurierów dyplomatycznych czy konsularnych, lecz również poczty dyplomatycznej (lub odpowiednio: konsularnej), a także wiadomości zaszyfrowanych (art. 8). Jeśli natomiast urząd konsularny chciałby zainstalować i używać bezprzewodowego nadajnika-odbiornika, jest zobowiązany uzyskać najpierw odpowiednią zgodę rządu chińskiego. Przywiezienie takiego sprzętu z państwa wysyłającego podlega również odrębnym regulacjom przewidzianym przez rząd chiński (art. 9).

Podsumowując chińskie przepisy w zakresie immunitetów i przywilejów konsularnych, należy podkreślić, że odzwierciedlają one standardy międzynarodowe. Tym samym powielają rozwiązania przyjęte w konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych.

---

## Misje dyplomatyczne w Chinach, czyli chiński *savoir-vivre*

---

Interesujące są również regulacje przewidziane w tzw. wytycznych do protokołu dla misji dyplomatycznych w Chinach. Wspomniane przepisy zostały wydane w grudniu 2020 roku i zawierają szereg informacji praktycznych, w jaki sposób zorganizować misję dyplomatyczną w tym państwie. Tym samym wytyczne zawierają szczegółowe regulacje w zakresie chociażby przyjazdu i wyjazdu ambasadora. Jeśli mowa o objęciu funkcji dyplomatycznych w Pekinie, wówczas misja jest zobowiązana do poinformowania Biura Misji Zagranicznych – lub odpowiednio: departamentu odpowiedzialnego za protokół dyplomatyczny – o planowanym przyjeździe ambasadora. Należy przy tym pamiętać, że taka nota musi zawierać informacje na temat godziny przyjazdu, numeru lotu (bądź odpowiednio: pociągu), a także liczby osób towarzyszących ambasadorowi. Kolejnym etapem jest spotkanie ambasadora z przedstawicielami chińskiego protokołu dyplomatycznego. Co istotne, spotkanie odbywa się na lotnisku (lub dworcu kolejowym). Ambasador może skorzystać ze specjalnie przeznaczonych dla gości VIP poczekalni. Z kolei jego bagaże są



zwolnione z kontroli celnej. Po stronie misji dyplomatycznej leży natomiast obowiązek zorganizowania dalszego transportu i pobytu ambasadora.

W następnej kolejności niezbędne jest przedstawienie kopii dokumentów dotyczących odwołania poprzedniego ambasadora i powołania nowego. Po okazaniu stosownych listów uwierzytelniających ambasador może przystąpić do pełnienia swoich obowiązków. Po stronie Ministerstwa Spraw Zagranicznych leży również obowiązek zapewnienia ambasadorowi samochodu protokolarnego.

Analogiczne rozwiązania przewidziane są także w przypadku wyjazdu ambasadora. W pierwszej kolejności należy zatem pisemnie poinformować Biuro Misji Zagranicznych o planowanej dacie i godzinie odlotu ambasadora, numerze lotu (lub pociągu) oraz liczbie personelu towarzyszącego. Zgodnie z protokołem chińskim wiceminister spraw zagranicznych spotyka się bezpośrednio z ustępującym ambasadorem bądź wydaje dla niego kolację pożegnalną. W przypadku gdy ambasador chciałby jeszcze pożegnać się z przedstawicielami innych resortów, misja dyplomatyczna jest zobowiązana zorganizować takie spotkania we własnym zakresie. Podobnie jak przy przyjeździe, w trakcie wyjazdu ambasadora na lotnisku czy dworcu kolejowym towarzyszy mu przedstawiciel Biura Misji Zagranicznych.

---

## Wnioski

---

Z jednej strony chińskie regulacje w zakresie służby zagranicznej odzwierciedlają standardy międzynarodowe wynikające z konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych i konsularnych. Z drugiej zaś strony ustawy szczególne dotyczące służby zagranicznej w Chinach charakteryzują się dużym stopniem kazuistyki. Specyficzne podejście Chin i sposób prowadzenia polityki zagranicznej jest wynikiem uwarunkowań historycznych. Propagowana przez Chiny koncepcja „Pięciu zasad pokojowego współistnienia” traktowana jest jako alternatywa względem uniwersalnych rozwiązań.

### Abstrakt

Podstawowym aktem normatywnym regulującym problematykę służby zagranicznej w Chińskiej Republice Ludowej jest ustawa o personelu dyplomatycznym stacjonującym za granicą. Oprócz tego chiński ustawodawca uchwalił osobne przepisy w zakresie przywilejów i immunitetów konsularnych. Celem artykułu jest przybliżenie specyfiki chińskiej służby zagranicznej na tle rozwiązań przyjętych w konwencji wiedeńskiej

o stosunkach dyplomatycznych – i odpowiednio: konsularnych – oraz próba odpowiedzi na pytanie, czy chińskie rozwiązania odpowiadają standardom międzynarodowym w tym zakresie.

**Słowa kluczowe:** Chiny, służba zagraniczna, dyplomacja, przywileje dyplomatyczne.

---

## BIBLIOGRAFIA

---

70 lat Chińskiej Republiki Ludowej w ujęciu interdyscyplinarnym, red. H. Kupś, M. Szatkowski, M. Dahl, Warszawa 2021.

Adamczyk A., Debita M., *Zasada nieingerencji w sprawy wewnętrzne innego kraju oraz jej miejsce w polityce zagranicznej Chińskiej Republiki Ludowej*, „Studia Orientalne” 2018, 2(14).

Azjatyckie strategie polityki międzynarodowej i regionalnej, red. J. Marszałek-Kawa, S. Gardocki, Toruń 2013.

Bezpieczeństwo i jego percepcja w dyskursie społecznym i militarnym, red. D. Boćkowski, P. Goryń, K. Goryń, Białystok 2020.

Liu Zhenmin, *Following the Five Principles of Peaceful Coexistence and Jointly Building a Community of Common Destiny*, “Chinese Journal of International Law”, 13, 3, <https://doi.org/10.1093/chinesejil/jmu023>.

Łągiewska M., Łukasiewicz J.M., *Chińskie prawo rodzinne. Zagadnienia wybrane*, Toruń 2020.

Sutor J., *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, Warszawa 2019.

Widłak T., *Prawo międzynarodowe z perspektywy Chin*, „Gdańskie Studia Azji Wschodniej” 2013, 3.

Zhao, Tingyang 趙汀陽, *A Possible World of All-under-the-Heaven System: The World Order in the Past and for the Future 天下的當代性: 世界秩序的實踐和想像*, Beijing 2016.

中华人民共和国领事特权与豁免条例 [现行有效], [https://www.mfa.gov.cn/web/lbfw\\_673061/fgzl\\_673083/202201/t20220114\\_10495614.shtml](https://www.mfa.gov.cn/web/lbfw_673061/fgzl_673083/202201/t20220114_10495614.shtml) [dostęp: 25.11.2022].

中华人民共和国驻外外交人员法, [https://www.fmprc.gov.cn/web/wjb\\_673085/zfxgk\\_674865/zcfg/fl/201802/t20180214\\_9276668.shtml](https://www.fmprc.gov.cn/web/wjb_673085/zfxgk_674865/zcfg/fl/201802/t20180214_9276668.shtml) [dostęp: 25.11.2022].